

Mirosław Kalinowski

"Handbook for Ministers of Care", G. Glen, M. Kofler, K. O'Connor, Chicago 1997 : [recenzja]

Studia Warmińskie 37/1, 256-257

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poszerzającą się grupę ludzi czerpiących swoją wiedzę na tematy etyki w medycynie jedynie w oparciu o środki masowego przekazu. Studenci, grupy dyskusyjne, duszpasterze, kapelani szpitalni, służby zdrowia, profesjonalści w dziedzinie opieki medycznej znajdują w powyższej publikacji dobry przewodnik do współczesnych pytań etyki medycznej.

Ks. Mirosław Kalinowski

G. Blen, M. Kofler, K. O'Connor, *Handbook for Ministers of Care*. Liturgy Training Pub. Chicago 1997, ss. 89.

Podstawowe zasady działalności duszpasterskiej mające swoje podstawy w Objawieniu i tradycji chrześcijańskiej posiadają walor stałości i niezmienności. Realizacja duszpasterstwa warunkowana jest jednak czynnikami miejsca i czasu, w efekcie czego duszpasterstwo w każdym okresie ma wiele problemów i otwartych pytań. Dotyczy to zarówno praktycznej działalności Kościoła w ogóle, funkcji podstawowych, jak i duszpasterstwa zwyczajnego, nadzwyczajnego, specjalnego i specjalistycznego. Podstawą teologiczną duszpasterstwa jest odwieczny zamysł Boga nawiązania osobowego kontaktu ze wszystkimi ludźmi prowadzącego do proklamowania orędzia zbawienia przyniesionego przez Jezusa Chrystusa.

Posługa pasterska wśród osób chorych, w podeszłym wieku, umierających oraz osieroczonych obecna była zawsze w posłannictwie Kościoła. Sposób jej realizacji związany był z warunkami miejsca i czasu, w których on funkcjonował. Posługa Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym stawia przed duszpasterstwem nowe wymagania. W okresie postindustrialnym końca dwudziestego wieku znacznie poszerza się krąg ludzi chorych, starszych, umierających wyrażających pragnienie stałego asystowania pastoralnego nie tylko poprzez życie sakramentalne, ale również poprzez posługę towarzyszenia w trudnych etapach życia człowieka. Równocześnie ze wzrostem tożsamości religijnej u wielu wiernych, budzi się coraz większe zainteresowanie posługą pastoralną wśród ludzi świeckich. Wydaje się, że nieocenioną pomoc w tym zakresie dają członkowie małych grup religijnych oraz między innymi takie inicjatywy jak zespoły charytatywne, członkowie zespołów hospicyjnych. W polskim społeczeństwie istnieje duża wrażliwość społeczna na potrzeby osób w szczególnej sytuacji życiowej.

Recenzowana publikacja w tytule określona została jako podręcznik dla osób służących pomoc pastoralną i za przedmiot swojej refleksji podejmuje zagadnienie posługi wśród osób chorych, w podeszłym wieku, umierających oraz osieroczonych. Uważna lektura wskazuje na duży walor poznawczy i praktyczny. Pierwszy związany jest z przedstawieniem teologicznych podstaw choroby i cierpienia. Autorzy jednak ograniczają się do przedstawienia tylko teologii biblijnej, nie uwzględniając w ogóle nauki Kościoła współczesnego. Brakuje, więc w sposób istotny wskazań nauczania kościelnego opartego na fundamencie Soboru Watykańskiego II. Wydaje się, że autorzy mieszkając w kraju zróżnicowanym wyznaniowo jakim są Stany Zjednoczone, pragnęli uniknąć odniesień znamionujących wyraźnie Kościół rzymskokatolicki. Mimo, że dwóch współautorów przynależą do zgromadzeń zakonnych, na próżno szukać identyfikacji z Kościołem powszechnym i jego współczesnym nauczaniem.

Znacznie więcej satysfakcji dla czytelnika dostarcza strona praktyczna przedstawianej książki. Nie można oprzeć się wrażeniu, że autorzy posiadają bardzo duże doświadczenie w posłudze pastoralnej. Długie lata w służbie człowiekowi cierpiącemu sprawiają, że formułowane zasady i reguły postępowania dają bardzo precyzyjne i cenne wskazania, zarówno dla przygotowujących się do posługi cierpiącym, jak i początkujących w posłudze miłości oraz posiadających już doświadczenie w opiece nad ludźmi chorymi, zaawansowanymi wiekiem, umierającymi, samotnymi i osieroczonymi. Autorzy opracowania zwiąż-

le omawiają zagadnienia wiążące się z posługą wśród osób cierpiących. Z dużym wyczuciem i doświadczeniem przedstawione są zasady organizowania wizyty domowej, wizyty w szpitalu, w domu opieki społecznej, w hospicjum oraz przewodniczenie modlitwom.

Natomiast pewien niedosyt pozostawia problematyka zasad liturgicznych, dzielenie się Słowem Bożym, najczęstsze sytuacje i potencjane trudności, obecność rodziny chorej osoby oraz trudności z tym związane, osobiste życie posługujących wśród chorych i właściwe wartościowanie własnej posługi. Dużym ubogaceniem przedstawianej problematyki byłoby oparcie się na instrukcjach oraz innych licznych dokumentach Papieskiej Rady ds. Służby Zdrowia powołanej w 1985 roku Motu proprio *Dolentium Hominum*. Nauczanie papieskie również wiele miejsca poświęca obecności człowieka cierpiącego we współczesnym społeczeństwie i wspólnocie wierzących. W czasie każdej pielgrzymki do Kościołów partykularnych Jan Paweł II specjalne słowa kieruje do ludzi chorych, samotnych i umierających. Należałoby uwzględnić także liczne enuncjacje Kościoła rzymsko-katolickiego w USA, zarówno Episkopatu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, jak również wystąpięć biskupów diecezjalnych. Uwzględnienie powyższego nauczania znacznie poszerzyłoby spectrum problemu obecności ludzi chorych, umierających, samotnych, cierpiących fizycznie i duchowo. Jeśli powyższe uwagi można odrzucić motywując to uniwersalnym przesłaniem publikacji, to jednak trudno uczynić to w odniesieniu do bardzo wybiórczego, zawężonego wykorzystania literatury przedmiotu. Gdyby obok tytułu umieszczono podtytuł np. Refleksje w oparciu o własne doświadczenia, Czytelnik nie miałby za złe, że Autorzy przedstawiają własny, niekoniecznie pełny, punkt widzenia dotyczący pastoralnej posługi wśród chorych, cierpiących, umierających, samotnych i osieroconych. Brak powyższego zastrzeżenia powoduje pewien wewnętrzny niedosyt.

Sumując należy stwierdzić, iż lektura powyższej publikacji spełnia swoje podstawowe zadanie, przygotowania nowych adeptów do posługi wśród osób cierpiących. Niektóre formy duszpasterstwa praktykowane na terenie Stanów Zjednoczonych można z powodzeniem adoptować do warunków polskich. Książka jest dobrą syntezą na temat roli i znaczenia obecności wspólnoty wierzących wśród potrzebujących ludzi oraz jej zadań w posłudze pastoralnej. Wiele skorzystają z niej pełniący posługę w szpitalach, domach opieki społecznej, hospicjach, odwiedzający chorych w domu, przygotowujący się do kapłaństwa oraz każdy człowiek pragnący poznać realia życia codziennego ludzi chorych, umierających, w podeszłym wieku i osieroconych po stracie najbliższych osób.

Ks. Mirosław Kalinowski

Harold G. Koenig, Andrew J. Weaver, *Pastoral Care of Older Adults. Creative Pastoral Care and Counseling*. Fortress Press, Minneapolis 1998, ss. 98.

Kończący się wiek nazywany bywa okresem starzenia się społeczeństw Europy i Ameryki Północnej. Wynika to z wielu przyczyn, między innymi z wydłużania się średniej lat życia człowieka, coraz lepszej opieki medycznej, z drugiej zaś strony propagowania modelu małej rodziny, najczęściej opartej na wzorze rodzice i jedno lub dwoje dzieci. Wiele społeczeństw utraciło harmonię demograficzną i coraz częściej pisze się nawet o załamaniu zasady prostej zastępowalności. Ma to swoje daleko idące skutki w płaszczyźnie socjalnej, gospodarczej i ekonomicznej. Mówią o tym politycy, ekonomiści, artyści, pedagodzy, nauczyciele, lekarze wprowadzając konieczne zmiany strukturalne. Powstaje coraz więcej wyspecjalizowanych organizacji, których przedmiotem oddziaływań są ludzie w zaawansowanym wieku. Gerontologia staje się coraz bardziej doceniana na uczelniach medycznych.